

fahrenheitova dvojčata
michel faber

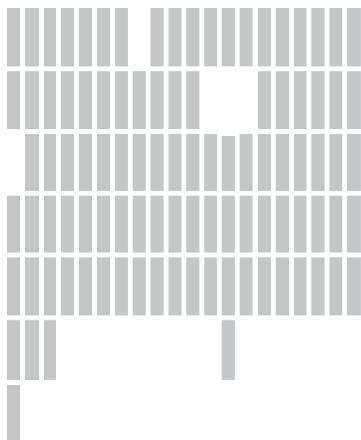

FLEET

Michel Faber
Fahrenheitova dvojčata

fahrenheitova dvojčata

michel faber

The translation of this work was supported by a grant from the British Council.

Originally published as „The Fahrenheit Twins“ by Canongate Books, Edinburgh in 2005

Copyright © 2005 by Michel Faber

Translation © Viktor Janiš, 2008

Cover and layout © Lucie Mrázová, 2008

ISBN 978-80-87162-04-0

Jako vždy děkuji své drahé ženě Evě za její kritiku a konstruktivní rady při revizi těchto povídek.

Bezpečný dům

I
Vzbudím se, ztěžka zamžourám proti obloze a hned si vzpomenu, že manželka mi nemůže odpustit. Nikdy v životě.

Pak mi dojde, že žádnou manželku nemám.

Místo toho ležím na dně schodišťové šachty, třicet betonových schodů pod dlažbou jistého města, daleko od domova. Můj domov je v minulosti a já musím žít přítomností.

Ležím na měkké kupě pytlů s odpadky a jsem zaneřádněný nějakým sajrajtem od hlavy až k patě. To svinstvo mi potřísnilo ošuntělou zelenou bundu, roztřepené rukávy svetru – trochu ho mám i na kalhotách. Čichnu si k tomu, zkusím určit, co je to zač, ale nemůžu si být jistý.

To je mi zvláštní, že jsem si toho nevšiml, když jsem si to tu včera večer obhlížel. Jasně, tou dobou už byla tma a já jsem zoufale hledal jakýkoli nocleh, když mě už dvakrát vyrazili odjinud. Ale pamatuju si, jak jsem do těch odpadků lezl opravdu opatrně, jak jsem sáčky se smetím prohmatával a jak mě napadlo, že to je ta nejměkčí a nejsušší postel, jakou nejspíš najdu. Možná ten sliz prosákl později, pod tlakem mého spícího těla.

Rozhlížím se po něčem, čím bych mohl otřít šaty. Jenže kde nic tu nic. Kdybych byl kočka, olízal bych si ten hnus jazýčkem a pořád bych zůstal hrdým, ba úzkostlivě čistotným tvorem. Ale já nejsem kočka. Jsem člověk.

A tak vytáhnu z odpadků zmačkaný reklamní leták, namočím si ho do vyvětralého piva ze dna pivní lahve a začnu si tím vlhkým papírovým žmolkem energicky třít bundu.

Možná že je to tou námahou nebo třeba vycházejícím sluncem, ale zakrátko mi připadá, že bych se bez těch špinavých šatů nejspíš obešel – přinejmenším do večera. A večer je tak daleko, že o něm nemusím přemýšlet.

Vstanu a nechám bundu a svetr ležet v odpadcích – beztak vypadají, jako když tam patří. Zůstalo mi velké bílé tričko, vrásčitý krk a hubené ruce mám obnažené, což je pro tu teplotu tak akorát. Na tričku je zepředu něco napsaného, ale už jsem zapomněl co. Po pravdě řečeno si už ani nevzpomínám, kde jsem k tomuhle tričku přišel, jestli mi ho kdysi dávno někdo dal, jestli jsem ho ukradl nebo jestli jsem si ho dokonce koupil.

Vyjdu po kamenných schodech zpátky na ulici a vydám se po pěšině rovnou za nosem; jde mi jen o to, abych se tak všeobecně stal součástí celku. Velkého celku. Občas v časopisu narazíte na fotografii ulice plné lidí, z leteckého pohledu. Všichni vypadají, že tam patří, dokonce i ti rozmazaní.

Počítám, že musí být docela brzy, protože aut sice po ulici jezdí hodně, ale chodce aby člověk pohledal. Některé obchody ještě neotevřely, tedy pokud není neděle a ony se ani nemají otevřít. Takže tohle je můj první úkol: zjistit, co je za den. Je prima mít co na práci.

Jenže docela brzy se na tenhle malý úkol přestanu soustředit. Dneska není se světem něco v pořádku, a z toho jsem nervózní.

Má to něco společného s chodci. Když mě míjejí na chodníku, dívají se na mě příšerně podezřívavě – jako kdyby na mě chtěli poštvat policii, i když jsem si sundal špinavé hadry, abych je nepohoršoval. Možná je potíž s těmi mými krátkými rukávy. Všichni krom mě jsou nabalení, jako by byla mnohem větší zima, než si myslím. Nejspíš jsem se zocelil.

Usmívám se a tím úsměvem se snažím uklidnit všechny, každého na světě.

Před nádražím se mi v odpadkovém koši podaří najít půlku sendviče. Chuť mi moc neslouží, ale z hutnosti jídla odhadnu, že mu nic není – není slizké ani zkažené. Před nádražím odvázejí odpadky častěji než jinde.

Vykročí ke mně policista a já se dám na útěk. V tom spěchu skoro vrazím do maminky s kočárkem a ona se skloní nad dítě, jako by se bála, že na ně spadnu a rozdrtím ho. Udržím rovnováhu a omluvím se; ona řekne: „Nic se nestalo,“ pak si mě ale prohlédne a už si tím asi není jistá.

Do desáté hodiny mě na ulici už třikrát zastavili lidé a vptávali se mě, jestli nechci pomoci.

První byla paní středního věku ve vlňáku a s červeným šátkem, druhý Asiat, který vyběhl z trafiky, a třetí byl jen nějaký kluk. Jenže mi nenabízejí jídlo ani nocleh. Chtějí mě předat policii. Jako by mě všichni tři znali, i když jsem je v životě neviděl. Oslovují mě mým jménem a říkají, že moje žena o mě musí mít starost.

Mohl bych jim zkusit vysvětlit, že už žádnou ženu nemám, ale ono je jednodušší prostě utéct. Ta paní ve středních letech má boty s vysokými podpatky a Asiat nemůže nechat prodejnu prázdnou. Chlapec za mnou pár sekund sprintuje, ale vzdá to, když se vrhnu přes silnici.

Nechápu, proč se o mě každý tak zajímá. Až dodneška se všichni dívali skrz mě, jako bych ani neexistoval. Celou

dobu jsem byl Neviditelný, anajednou jsem pro všechny dávno ztracený strýček.

Usoudím, že to musí být tím tričkem.

Zastavím se před výlohou, mžourám na svůj odraz ve skle a snažím se přečíst, co to vlastně na tom tričku stojí. Čtení pozpátku mi moc nejde, a navíc je toho textu překvapivě mnoho, kolem patnácti vět. Ale dozvím se přinejmenším to, že je tam jasně uvedené moje jméno a taky místo, kde jsem kdysi žil, a dokonce i telefonní číslo, na které se má zavolat. S otevřenou pusou se dívám na svůj obličej. Nechce se mi věřit, že jsem byl při odchodu z domova tak hloupý, abych si vzal tričko, na kterém jsou velkými černými písmeny vytištěné moje identifikační údaje.

Jenže na druhou stranu musím uznat, že když jsem odcházel z domova, nebyl jsem zrovna v nejlepším psychickém stavu – po pravdě řečeno jsem chtěl skoncovat se životem.

Ted' je mi mnohem lépe.

Ted' už je mi fuk, jestli budu žít, nebo umřu.

Dneska se to ale nebezpečně obrátilo k horšímu. Celé dopoledne se musím vyhýbat lidem, kterým vidím na očích, že by mě nejradši popadli za ruku a odtáhli na policii. Přečtou si moje tričko a pak se jim v očích objeví ten výraz.

Zakrátko se mi začne vracet starý pocit, že po mně jdou ze všech stran. Chodím s rukama křížem přes prsa, nahrbený jako narkoman. Slunce zašlo za mraky, ale já se potím. Lidé si zapínají bundy s kapucí, obracejí podezřívavé pohledy k obloze, spěchají pod střechem. Ale i když hrozí, že je každou chvíli zastihne déšť, někteří při pohledu na mě stejně zpomalí, zamžourají na písmena na mé hrudi a pokusí se je přečíst, ačkoli jim v tom brání moje ruce.

V poledne už je mi stejně jako tenkrát, kdy jsem se poprvé stal nezvěstným. Svírá mě bolest v útrobách, točí se

mi hlava, nemůžu popadnout dech, ze všech stran se ke mně blíží nějaké tvary. Obloha přestane zadržovat déšť a v panice ho začne shazovat dolů. Za pár vteřin jsem promočený, a i když mi jsou promoklé šaty úplně fuk, vím, že když před tímhle hnusným počasím rychle neuniknu, budu nemocný a bezbranný.

Další naprosto neznámý člověk na mě v tom přívalu zavolá jménem a já se zase musím dát do běhu. Je zjevné, že můj život na ulicích skončil.

Takže to vzdám a namířím si to do Bezpečného domu.

II

V životě jsem v Bezpečném domě nebyl – lépe řečeno, nikdy jsem nebyl uvnitř. Mnohokrát jsem kolem něj prošel a přesně vím, kde ho najít. Nachází se v té části města, kde jsou všechny ty zkrachovalé podniky a zavřená nádraží, ve čtvrti obehnané rezavým ostnatým drátem, kde všechno neustále čeká, až se z toho udělá něco nového. Bezpečný dům je jediná budova, ve které se ještě svítí.

Samozřejmě mě čas od času napadlo, co se asi děje uvnitř, to nepopírám. Vždycky jsem ale kolem něj přešel po druhé straně ulice a ještě jsem přidal do kroku, abych tu náhodou nezačal lelkovat, odvrátil jsem se, jako by moje tělo bylo pes na vodítku.

Dnes nevzdoruji. Vzhledem k tomu, že jsem mokrý, vychrtlý a že mám jméno vytištěné velkými písmeny na prsou, přejdu silnici k velké šedivé budově.

Bezpečný dům vypadá jako kříženec mezi skladem a školou; postavili ho ve staromódním stylu s lány kamené fasády a desítkami stejných oken, která do jednoho svítí oranžovou barvou na černém pozadí. V geometrickém středu budovy se tyčí elegantní vchod s mottem na

bráně. GIB MIR DEINE ARME, hlásá matná duha z tepaného železa.

Než se definitivně rozhodnu, chvíli se potloukám před domem, kdyby třeba déšť polevil. Obejdu průčelí v naději, že aspoň letmo zahlédnu, co se nachází za ním, ale mezery mezi Bezpečným domem a přiléhajícími budovami jsou příliš úzké. Natáhnu krk, zkusím nahlédnout dovnitř jedním oknem – no, přinejmenším mám pocit, jako že natahuju krk. Víím, že krky se ve skutečnosti nenatahují a že bez ohledu na to, co děláme, jsme pořád stejně vysokí. To mi ale nezabrání kroutit bradou jako idiot.

Nakonec seberu odvalu zaťukat na dveře. Není tu žádný zvonek ani klepadlo a klepání mých kloubů o dřevo zní v konkurenci s deštěm chabě. Lidé uvnitř si ono *pok pok pok* mého masa a kostí nejspíš spletou se zurčením vody v kanálu. Stejně se ale nedokážu přimět k tomu, abych znovu zaklepal, dokud nebudu mít jistotu, že mě nikdo neslyšel.

Při čekání přenáším váhu z jedné nohy na druhou. Cítím, jak mi ve špičkách bot čvachtá teplý pot a dešťová voda. Tričko mám tak promočené, že mi visí skoro ke kolům, a tak vidím i telefonní číslo, na které mají lidé zavolat, pokud mě uvidí. Zavřu oči a napočítám do deseti. Nad hlavou mi zaskřípne kov o dřevo.

Vzhlednu k tmavnoucí fasádě a spatřím starou ženu ve stejnokroji ošetřovatelky, přízračně zarámovanou v okně nad vchodem. Ucukne před deštěm, a protože si nechce nechat napršet na perfektně učesané vlasy a pastelové bavlněné šaty, zarazí se těsně před tím, než vykloní hlavu ven. Místo toho na mě shlédne ze svého místa, napůl skrytá ve stínu.

„Co pro vás můžeme udělat?“ zeptá se obezřetně. Na hlasitosti přidá jen o trošinku, aby ji v tom lijáku bylo slyšet.

Uvědomím si, že pro ni nemám žádnou odpověď, žádná slova. Místo toho roztáhnu paže a neohrabaně tak odhalím text na tričku. Nacucaná bílá látka se mi lepí na kůži, já se zakláním a mrkám v dešti. Stará paní pečlivě čte, oční bulvy se jí v důlcích protáčejí sem a zase tam. Když skončí, natáhne bledou ruku s kostnatým zápěstím a chopí se okenní zástrčky; beze slov nadoraz zavře tmavé sklo mezi námi a zmizí.

Za pár okamžiků se mohutné dveře se zaskřípěním otevřou a já jsem uvnitř.

Bubnování deště zanikne v hrobovém klidu staré stavby, ještě než za mnou zaklapnou dveře. Nejistě překročím práh do ticha.

Sestra mě provede červeným sametovým vestibulem osvětleným dlouhou řadou stropních svítidel s výkonem nějakých patnácti wattů. Koberec je odřený a tapety s komplikovaným vzorem jsou popraskané, u podlažních soklů a v rozích se kroutí. Vydám se jantarově žlutou chodbou za slabě světélkujícím stejnočtvercem sestry a při tom si na zdi všimnu obrazů v pozlacených rámech: přísní staří pánové v šedých oblecích, mumifikovaní za patinou vybledlého laku jako univerzitní profesoři nebo viktoriánští průmyslníci.

Cestou k neznámému cíli projdeme kolem místnosti, nejspíš kanceláře; jejím oknem zahlédnu registračky a obézní postavu skloněnou nad stolem posetým papíry. Ale ta stará žena se ani nezastaví; pokud k mému přijetí do Bezpečného domu patří nějaké papírování, podle všeho nebudu muset vyplnit formuláře osobně.

Otevřou se další dveře a octnu se ve velmi odlišném prostoru: ve velké obytné místnosti s vysokým stropem, tak jasně osvětlené zářivkami, že zamrkám a skoro klopýtnu. Uvítá mě kantýna Bezpečného domu, prostorná jako tělo-

cvična a útulná jako podzemní garáže. Její zašlé růžové zdi, umělý nábytek a poškrábaná dřevěná podlaha svítí odraženým světlem. A i přes její rozměry tu je díky spoustě plynových kamínek takové teplo, že si nikdo nemůže stěžovat.

Na jednom konci, nedaleko vchodu, jímž jsem vešel, stojí za přepážkou kantýny ve stejnokroji ošetřovatelek dvě staré ženské zahalené hutnou párou z polévky. Naběračkou ji nalévají do keramických misek, z navlhých umělohmotných sáčků berou měkký bílý chléb a z obstarožních černých strojů přinášejí dokonalé tousty. Jedna ke mně vzhledne, na půl vteřinky se usměje a pak se dál věnuje své práci.

Zbytek jídelny je chaoticky posetý stovkou nevhodně zkombinovaných židlí (ze zimostrázového dřeva z vetešnictví a taky z nerezové oceli) a různými stoly, většinou umakartovými. Rovněž je zaneřáděný lidmi, flegmatickou drmolící masou mužů, žen a adolescentů – je jich tak stovka, možná víc. I na první pohled, ještě než zrakem obsáhnou cokoli ostatního, z nich vyzařuje mocná aura – aura sdílené beznaděje. Krom toho k sobě nepasují úplně stejně jako nábytek, najdou se mezi nimi lidé všech tvarů a velikostí, od baculatých až po anorektiky, od anglických zrzek po jamajské černošky. Většina jich je už usazená, pár jich bloumá po jídelně s horkou miskou v rukou a hledá nějaké dobré místo k sezení. Všichni do jednoho na sobě mají bílé tričko jako já.

Dveře za mnou se zavřou; stará sestra mě nechala, ať se postarám sám o sebe, jako by mělo být nad slunce jasné, jak to tu funguje. A svým způsobem to jasné je. Pěsti, které jsem zaťal v očekávání nebezpečí, mi povolí, jakmile přijmu fakt, že můj příchod neudělal na shromážděný dav žádný dojem. Už jsem jeden z nich.

Váhavě přistoupím k výdejnímu pultu kantýny. Vousáč s nezvládnutelným obočím a jasnými modrými očima tam už stojí, čeká a lokty se opírá o okraj. Třebaže je více-

méně obrácený ke mně, pohled upírá na starou ženu a na toust, který mu mažou máslem. Využiju tedy příležitosti a přečtu si, co se píše na jeho tričku.

Stojí tam:

JEFFREY ANNESLEY

47 LET

Jeffrey zmizel 7. dubna 1994,
naposledy ho viděli v jeho práci v Leedsu.

Řídil modré mondeo s poznávací značkou L562 WFU.

Jeffrey byl už nějakou dobu nemocný a bylo rozhodnuto, že se půjde léčit do nemocnice.

Je možné, že si bude chtít najít práci jako plynoinstalatér.

Jeffreyho rodina má o něj hroznou starost.

Jeho žena tvrdí, že je to hodný člověk,
který má moc rád své dvě dcery.

„Jen chceme vědět, jak se máš,“
říká. „Ted' už je všechno vyřešené.“

Viděli jste Jeffreyho?

Máte-li jakékoli informace, obraťte se
prosím na Linku důvěry pro nezvěstné.

Jeffrey Annesley se velkýma sukovitýma rukama natáhne pro táč s jídlem. Žádná polévka, jen malá hromádka toustů. Nesrozumitelně, huhlavě poděkuje a odkráčí zpátky ke stolu, který si už zabral.

„Tak co to bude, zlato?“ zeptá se mě jedna stará paní za přepážkou kantýny. Má glasgowský přízvuk a obličej jako postarší transvestita.

„Co je na vybranou?“

„Polívka a tousty,“ odpoví.

„Jaká polívka?“

„Se šunkou a hráškem.“ Letmo se mi zadívá na prsa, jako by se chtěla přesvědčit, jestli nejsem vegetarián. „Ale

mohla bych to zkusit nabrat tak, abyste v ní žádnou šunku neměl.“

„Ne, to je dobrý, díky,“ ujistím ji. „Můžu to dostat do hrníčku?“

Obrátí se k ohromnému kovovému hrnci na sporáku a tlustá ramena se jí při odlévání polévky otáčejí sem a tam. Povšimnu si, že švy na jejím stejnokroji jsou už několikrát povyspravené, ovšem nití, která barevně úplně neodpovídá barvě látky.

„Tady to máš, zlato.“

Podá mi oranžovohnědý kameninový hrnek plný zemité polévky, jejíž vůni necítím.

„Díky,“ řeknu.

Propletu se mezi chaoticky rozmístěnými židlemi a stoly. Tu a tam mi někdo věnuje pohled, když kolem něj zrovna jdu, většinou si mě ale nevšímají. Posadím se u dívky, která se tu rozvaluje s nohama na stole a podle všeho spí. Na klíně zablácených purpurových kalhot se jí skoro nepostřehnutelně zvedá a zase klesá talíř s tousty. Nakloněná hlava jí dělá druhou bradu, i když je vychrtlá a malá.

Přečtu si její tričko. Stojí na něm:

CATHY STOCKTONOVÁ

17 LET

Cathy odešla z domova v červenci 2002 do Londýna. Předtím již několikrát utekla, ale nikdy na tak dlouho. O Vánocích 2003 zavolala údajná Cathyina kamarádka

Cathyině tetě v Desborough v Northamptonshiru, jestli může Cathy přijet na návštěvu. K této návštěvě nikdy nedošlo. Cathyina matka jí vzkazuje, že Cathyin nevlastní otec je už pryč a že její pokoj zase vypadá jako předtím.

„Nikdy jsem tě nepřestala mít ráda,“ uvádí.
„Snoopy a medvídek Paddington na tebe
čekají u polštáře, až se vrátíš domů.“
Cathy trpí epilepsií a možná potřebuje léky.
Pokud jste ji viděli, zavolejte prosím
na Linku důvěry pro nezvěstné.

Cathy dál klimbá a neposlušný pramínek plavých vlasů se jí při výdechu třepotá v proudu vzduchu.

Zakloním se a usrkávám polévku ze šálku. Žádnou chuť necítím, ale tekutina kašovitě konzistence dělá mému žaludku dobře, zaplňuje tam prázdnotu. Přemýšlím, co budu muset udělat, aby mi dovolili v Bezpečném domě zůstat, a koho se na to můžu zeptat. Musím uznat, že moje konverzační dovednosti by potřebovaly oprášit. Krom toho, že jsem žádal kolemjdoucí o drobné, jsem se už hodně dlouho s nikým nedal do řeči. Jak se to dělá? Prohodí člověk nějakou poznámku o počasí? Podívám se nahoru k oknům, která jsou neprůhledná a vysoko nad zemí. Prochází jimi slabé perleťové světlo, ale nedokážu určit, jestli tam pořád ještě prší, nebo jestli tam sluníčko přímo pere.

Ta stará paní, která mě sem dovedla, se nevrátila a neřekla mi, co mám teď dělat. Třeba ještě přivede do jídelny někoho jiného a pak se jí na to budu moct zeptat. Ale kuchařky už uklízejí a dávají jídlo pryč. Zjevně se důvodně domnívají, že tohle odpoledne už nikdo nový nepřijde.

Držím hrníček s polévkou v obou dlaních, skrývám za ním ústa a ještě jednou si prohlížím kantýnu. Sice se tu a tam ozývá šeptání, ale na tolik lidí se tu mluví pozoruhodně málo. Lidé tu většinou jen dřepí, slepě civí před sebe a uvnitř svých černobílých textů jsou apatičtí a němí. Snažím se poslouchat ty, co mluví, ale sotva zachytím pár slov: jsem moc daleko, oni nemají zuby nebo jsou z Newcastlu, Cathy Stocktonová začala chrápat.

Po dvaceti minutách ke mně přejde holohlavý muž s prošedivělými vousy a zaparkuje na židli, která stojí nejbliž mně. Natáhne ke mně ruku přes zahradní stůl vykládaný falešným mramorem. Není potřeba se představovat. Je to Eric James Sween, bývalý stavař, jehož firma se dostala do finančních potíží, načež Eric v lednu zmizel ze svého domova v Broxburnu v okrese West Lothian.

Když mu třesu překvapivě slabou rukou, napadá mě, před kolika lety jeho žena řekla, že by dala cokoli, jen aby se dozvěděla, že je živý a zdravý. Dala by tolik i dnes? Malíčká dcera, kterou mu zoufale chtěla ukázat, už možná touhle dobou zkouší, jak chutnají cigarety.

„Neboj,“ osloví mě, „je to hračka.“

„Co je hračka?“

„Co tu musí člověk dělat.“

„Co tu musí člověk dělat?“

„Nějakou manuální práci, ne moc. Dneska ne: na to moc prší. Ale většinou jo. Zvládneš to levou zadní.“

Staré ženy se z kantýny nějak vypařily a nechaly mě tu samotného se všemi těmi cizími lidmi.

„Kdo to tu provozuje?“ zeptám se Erika Jamese Sweena.

„Nějaká společnost,“ odpoví, jako by se dělil o informaci vyštouranou po letech pilného bádání.

„Církevní?“

„Možná, možná.“ Zazubí se. Jeden špičák má hnědý jako pekanový ořech. Něco mi říká, že kdybych si mohl přečíst spodní řádky jeho trička, zakryté stolem, našel bych tam náznak větších problémů, než je bankrot jeho firmy.

Což mi připomene:

„Nikdo se nesmí dozvědět, co se mnou je.“

Eric James Sween mžourá, pořád se usmívá, je trochu zmatený. Snažím se vyjádřit zcela jasně.

„Lidi, co to tu provozují... Jestli se zkusí... spojit, však víte... s...“ Nechám to viset ve vzduchu, doufám, že pochopí, aniž budu muset vyrukovat se jmény – ačkoli mám samozřejmě jedno z těch jmen vytištěné velkými černými písmeny na hrudi.

Eric James Sween se uchechtne, jako by měl rozedmu plic.

„Nikdo tě už nikdy neuvidí,“ uklidní mě. „Proto jsi tady. Proto tě pustili dovnitř. Dokážou odhadnout, že na to jsi zralý.“

S rozzářenýma očima a nehybnou tváří si mě upřeně prohlíží. Dochází mi, že náš rozhovor je u konce, a přemýšlím, jak bych ho asi mohl dovést k formálnímu závěru.

„Díky,“ řeknu.

Po zbytek odpoledne sedím na židli v jídelně, občas vstanu a protáhnu si nohy, pak se zase vrátím na stejnou židli. Nikdo mě neotravuje. Je to blaho, že mě nikdo nevyhání, je to blaho, když mě nikdo nenapadá a nic po mně nechce. Co si pamatuju, přesně po tomhle jsem toužil každý den svého života.

I všichni ostatní v jídelně zůstávají víceméně na svých místech. Odpočívají, nakolik jim to tvrdý nábytek dovolí, tráví oběd a čekají na večeři. Někteří spí, ruce jim visí dolů a prsty škrtají o podlahu. Další složí paže na opěrku židle, udělají si z nich polštářky a pak se tváří pohodlně zaboří do ohbí lokte. Jiní mají kolena pevně přitažená k bradě a trůní na čalouněném čtvercovém kusu vinylu jako přerostlé sovy. Pár jich pořád mluví, teď už ale mám důvod k pochybám, zdali skutečně mluví k lidem, mezi nimiž sedí. Zírají kamsi před sebe, okusují si nehty, mluví tiše a přerušovaně. Místo aby odpovídali sousedům nebo poslouchali odpověď, mluví naráz nebo se naráz odmlčí.

Eric James Sween, dost možná ta nejnepokojnější duše mezi nimi všemi, skončí usazený v té nejpřeplnější části

místnosti, kde bříšky prstů bubnuje o stehna a kolena a brouká si na hudbu, která mu hraje v hlavě. Brouká si jen tlumeně, jako by se bál někoho vyrušit, a jeho prsty ťukají o nohavici bez nějakého slyšitelného efektu. Krátce předtím našel na podlaze kapesník, a tak začal obcházet místnost a ptát se nejrůznějších lidí, jestli není jejich. Všichni vrtěli hlavou nebo ho ignorovali. Chvíli jsem byl trochu zvědavý, co s tím kapesníkem udělá, pokud se o něj nikdo nepřihlásí, pak jsem se ale přestal soustředit a zapomněl jsem ho sledovat. Moje koncentrace poslední dobou není, co bývala. Když jsem si ho posléze všiml, hrbil se s prázdnýma rukama na židli a o sto šest bubnoval.

Čas od času někdo vstane a vydá se na záchod. Víím, že chodí právě tam, protože jednou mohutná žena stížná artritidou sama sobě ohlásí, že by se měla jít vyčurat, a já se vydám za ní. Jde ztěžka, čímž mě nutí cupitat jako malé dítě, abych ji nepředhonił. Všimnu si, že na zádech trička má taky spoustu textu, mnohem víc než vepředu. Po pravdě řečeno, je tam tolik textu tak drobným písmem, že má záda skoro černá. Jak jdu za ní, snažím se něco z toho přečíst, ale nedaří se mi to. Písmena jsou příliš titěrná a ta žena neustále kroutí svaly, aby se její zhuntované tělo nesvalilo.

Zavede mě ke dvěma přilehlým dveřím na toaletu na opačné straně jídelny, než stojí přepážka kantýny. Na jedněch dveřích je přišroubovaná cedulka s obrázkem pána v redingotu a s cylindrem na hlavě; na druhých je dáma v dlouhých šatech s krinolínou, s čepcem a slunečníkem. Vejdu na pánský záchodek. Je větší, než jsem předpokládal, a křiklavě bílý, spíš se podobá místnosti v galerii. Nad umyvadly je přímo na zdi namalovaný vybledlý obrázek znázorňující dvě ruce, které se navzájem myjí na pozadí zeleného lékařského kříže. REINLICHKEIT, píše se pod tím.

Stoupnu si k jednomu z dlouhé řady pisoárů. Vypadají starodávně a organicky, jako by je vyrobili z ohromného množství roztavených zubů. Glazuru hyzdí skvrny karamelové barvy připomínající stříkance tabáku. A přece odtoky bublají dezinfekcí a ukazují, že jsou čisté.

Chvíli stojím u pisoáru a povolím si vypustit svou malou nádrž odpadních vod, ale nic se nestane, a tak odejdu. Přinejmenším už teď vím, kde je najdu.

Konečně je čas na večeři. Ony dvě staré sestry dorazí a začnou vařit v kuchyni za kantýnou. Vedlejším výsledkem jejich úsilí je řídké miasma, které se šíří do jídelny a stoupá ke stropu. Halou se nese drmolení, lidé se už nemůžou dočkat. Zajdu na záchod, úspěšně si vyprázdním útroby a měkkost toaletního papíru mě skoro pohne k slzám. Umyju si ruce pod symbolem zeleného kříže. V umyvadle zavíří špína připomínající lógr, rozředí se a se zabubláním zmizí.

Když se vrátím do jídelny, u přepážky kantýny se už tvoří fronta. Napadne mě, jestli není Bezpečný dům jeden z těch podniků, kde ranní ptáčata vyfouknou všechno skutečně slušné jídlo a na opozdilce zbudou jen drobky a studené zbytky. Zařadím se do fronty, přestože nemám žádný velký hlad. Je to příležitost stoupnout si těsně za někoho a zkusit si přečíst, co má napsáno na zádech.

Stojím za mladíkem s příšerným akné na krku a hlavě. Má velice krátké vlasy jako plst, láskyplně přistřižené, aby všechny ty malé boláčky, jimiž je šiška posetá, nepřišly k úhoně. Bleskne mi hlavou, jestli si za to jeho kadeřnice neúčtuje mnohem vyšší částky než obvykle: prokázat takovou péči, takové sebeovládání, takové porozumění. Co sem toho mladíka přivedlo, když ještě tak nedávno měl kadeřnici, která byla ochotna zacházet s jeho hlavou tak šetrně?

Zadní strana mladíkova trička je popsána neuvěřitelnou spoustou textu, hutnou masou malých písmen – a já si nedokážu představit, že by to mohlo být cokoli jiného než náhodná tkanina symbolů, elegantní abecední textura. Začnu odshora na jeho levém rameni a přečtu toho, kolik jen můžu, než mě zvědavost přejde:

**n:12/5/82, M:pnd(s), O:ai, pM1:30/5/82}gs(!vlegLnd),
hf8B, M2:31/5/82}gs(!vlegLsd), @n7, gH, ^BOS:ingm, ▾b,
c(T)@m, pBOS3:4/6/82(v[#]penisd++), >@m, ▾X+,
Hn>j, pO4:8/12/82**

A tak dále a tak podobně, tisíce písmen a čísel až k jeho pasu. Mrknu mladíkovi přes rameno na ženu stojící před ním, a když se potom ostře vykloním z fronty, zahlédnu záda půl tuctu lidí ještě dál. V zásadě jsou všichni stejní, u některých však text jde jen do poloviny zad, zatímco ostatní ho mají tolik, že jejich trička musí být delší, spíš jako haleny nebo hábity.

Když o tom tak přemýšlím, moje vlastní tričko je pěkně volné. Rozhodně XL. Zajímalo by mě, co na něm stojí.

Za mnou stojí muž, vysoký chlap s tlustými brýlemi a vlasy šedými jako keř hlodáše. Usměju se na něj, pro případ, že si četl zadní stranu mého trička a ví víc než já.

„K večeri je skopové,“ řekne a jeho zvětšené oči podlité krví mě prosí, abych ho nechal na pokoji.

Obrátím se zase dopředu. Když přijdu na řadu, dostanu talíř horkého dušeného skopového se zeleninou. Tlustá sestřička mi ho naservírovala tak, aby byl kolem okrajů velký prstenec bramborové kaše a uvnitř ostrůvek dušeného skopového. Jak mi to dává, unaveně se usměje, jako by uznávala, že si nemůže pomoci, že to jídlo musí upravit tvůrčím způsobem, ale možná si to vykládám špatně.

Možná ji zkušenost naučila, že takhle lidi aspoň cestou ke stolu nevybryndají omáčku z talíře.

Někam si sednu a pustím se do skopového a kaše. V omáčce je docela dost masa a plave v ní i pár kusů mrkve a fazolí. Nic tak zdravého jsem neměl od... no, řekněme, že už dlouho.

Když je po všem, koukám do blba. Chtěl jsem pozorovat ostatní, zjistit, kolik jídla vybude na poslední lidi ve frontě. Ale zapomněl jsem. Moje paměť už není, co bývala; myšlenky a předsevzetí se drobí jako sušenky v zadní kapse kalhot. Důležité je, že mě nikdo nevyhání. Brečel bych vděčností. Až na to, že já už samozřejmě nebrečím.

Po další chvilce si povšimnu, že okna Bezpečného domu zčernala. Ve vnějším světě se snesla noc. Rozechvěju se mrazivou úzkostí, instinktivním strachem, který se vás zmocní, když si uvědomíte, že jste tak dlouho hloupě odkládali věc natolik zásadní, jako je nalezení měkké enklávy odpadků nebo odlehlé schodišťové šachty, až je najednou pozdě. Představuju si, jak ke mně přijde ta stará kostnatá sestra a řekne, že je čas, abych už šel domů, a že v Bezpečném domě bude zase otevřeno od zítřka od deseti. V hloubi duše ale vím, že se to nestane. Já tu už zůstanu.

Sedím dalších pár hodin, zírám na lidi, ale vlastně je nevidím. Taky civím na boty, hypnotizují mě kovová očka tkaniček, oděrky a škrábance na svršcích bot. Zírám na černá okna, odraz zářivky na stole, který je mi nejbliž, na mokrou a nyní prázdnou přepážku kantýny. Bleskne mi hlavou, jestli bych se neměl stydět za to, že se nenudím, případně jestli by mě to nemělo děsit. Dodneška jsem si nikdy neuvědomil, jak naprosto jsem se smířil se zbytečností. Venku ve světě mě honili od jednoho místa k sezení k druhému, nikdy jsem neměl klid víc než hodinu, často mě vykávali po pár minutách. V teplých nákupních

střediscích ztráceli detektivové trpělivost, když jsem tam lelkoval moc dlouho a nic si nekoupil; na kamenných schodech před obchody mi lidé vráželi dveřmi do zad a říkali „Promiňte“. Dokonce i v noci mi hlídači svítili baterkou do tváře a auta nečekaně projížděla těsně vedle mého schouleného těla.

Kvůli tolika vnějším podnětům, které mě popoháněly pořád dál, jsem si nikdy nevšiml, že jsem vlastně uvnitř ztratil jakoukoli potřebu něco dělat, touhu po smyslu. Jsem spokojený.

Kéž by se to tak mohla dozvědět moje žena.

Nakonec zazvoní zvonek a lidé začnou pochodovat ven z jídelny. Rozhlížím se po Erikovi Jamesi Sweenovi, kdyby si třebaš razil cestu ke mně a chtěl mi vysvětlit, co se bude dít teď, ale už je pryč. Takže se zařadím k ostatním a nechám se nahnat do nové chodby.

Je ošuntělá a ne moc dlouhá. Na jedné zdi visí mírně nakřivo a v nevhodných pozlacených rámech naivní obrázky luk a domácího zvířectva. Protější zeď je prázdná až na velkou laminovanou tabuli, pevně přišroubovanou v omítce nad výškou očí. Připomíná seznamy padlých z určitého časového období na válečných pomnících nebo seznamy absolventů na starobylých univerzitách. Hned navrchu stojí:

KLÍČ KE ZKRATKÁM

Pod tím následuje mnoho a mnoho řádků, může jich být tak půl čtverečního metru, počínaje:

n = narozen

M = matka

O = otec

BOS = babička z otcovy strany

BMS = babička z matčiny strany

a tak dále. Pomalu se dolouduám k nástěnce a zastavím se pod ní. Nechávuám ostatní, ať mě předhoní. Projíždím sloupce, snažím se to pochopit a zapamatovat si to. Čím víc čtu, tím je to komplikovanější. **P** například znamená „potrestán“, ale doopravdy to začne dávat smysl, když se to člověk naučí v kombinaci s dalšími symboly, jako třeba s **!**, který znamená fyzické násilí.

Přeskočím pohledem dál. Posledních pár sloupců je plných děsivých algebraických řetězců, které by mně oči-vidně vysvětlily krajně komplikované záležitosti spojené se sociálními pracovníky a policií, kdybych je jen dokázal dekódovat. Dokonce i na pohled nejkomplicovanější vzorečky jako $\{O\epsilon > M / -\} (\partial n^*)$ po rozvinutí znamenají „dárek k narozeninám, který otec poslal, ale matka ho zadržela a nikdy se o něm nezmínila“.

Přetáhnu si tričko přes hlavu a vystavím tak obnaženou horní část těla průvanu v chodbě. Jak se v tom snažím vynat, měkká bílá látka mi protéká rukama jako mléko. Nechci vidět předek: vím, jak se jmenuju, a nechci, aby mi někdo připomínal, kdo o mě může mít starost. Podržím si zadní stranu trička před sebou a podívám se na levé rameno: stojí tam **n:13/4/60**. To je skutečně moje datum narození.

Potom už to jde hůř. Text mi nedává smysl, protože nevíím, nač se dívám, a klíč nepomůže, protože nevidím, co hledám. Snažím se to brát symbol po symbolu a doufám, že přijde okamžik, kdy všechny kousky skládačky najednou zapadnou na místo. Aspoň mám tu výhodu, že jsem měl celkem nekomplikované dětství.

Bohužel zrovna když pokročím o pár řádek a hledám vysvětlení pro **pM9**, devátý případ, kdy mě matka potrestala, někdo mi zaklepe na obnažené rameno a já málem vyletím z kůže.

Otočím se a tričko si při tom přitisknu k hrudi jako ručník. V prázdné chodbě stojím před tou starou sestrou,

kteřá mě přijala do Bezpečného domu. Tváří v tvář jejímu zakaboněnému výrazu mi srdce bije jako splašené. Její scvrklá ruka zůstává zvednutá, jako by mi chtěla udělit katolické požehnání, ale ona jen vznášejícím se nehtem škrábe vzduch mezi námi.

„Tady si nesmíte sundávat oděv,“ varuje mě polohlasem.

„Jen jsem se chtěl podívat, co to mám napsané na zádech,“ vysvětluju jí.

„Ano, to ale nesmíte.“ Oči lemované matně stříbrnými řasami jí svítí jako dvě ubohé zděděné brože. Nemůžu ji neposlechnout.

Když si začnu navlékat tričko, poodstoupí o krůček, abych ji nechtě nepraštil. Sotva se obleču, zlehka se dotkne mého lokte a eskortuje mě chodbou, pryč od tabule KLÍČ KE ZKRATKÁM.

„Je čas jít spát,“ prohlásí.

Vede mě do ubikací Bezpečného domu. Je to ještě větší prostor než jídelna – spíš jako nějaký mohutný sklad, kde se všechno rozléhá a jehož stropy musí být dostatečně vysoko, aby nebránily v pohybu vysokozdvížným vozíkům a jeřábům. Ubikace jsou ostře osvětlené, táhne v nich průvan a páchnou jako ohromný útulek pro psy, s lehkým závanem chlorované moči. Stropy jsou tak vysoko, že baterie zářivek visí na dlouhých řetězech, aby je s pomocí nejvyššího žebříku bylo vůbec možné spravovat. Každá baterie obsahuje čtyři zářivky sprážené vedle sebe. Jak visí tak vysoko nad mou hlavou, zářivé a nehybné, připomínají mi, jak jsem v dětství chodil do Přírodovědného muzea – laminátové delfíny a žraloky, po těch letech zaprášené a špinavé ve spojích.

Zakloním hlavu a zkusím nahoře zahlédnout i něco jiného krom těchtole svítících skulptur. Letmo spatřím siluety dřevěných trámů a ocelových trubek, stinnou kartézskou

rovinu podpírající průhlednou, nebo aspoň průsvitnou střechem.

Cítím, jak mě dloube do lokte.

„Na to bude čas později,“ napomíná mě stará sestra vlídně a já jdu dál.

Stará betonová podlaha, po níž kráčíme, je oblýskaná a hladká jako kost a pod mýma nohama tichá. Zato drsné pryžové podrážky staré sestry dělají *vrůnk, vrůnk, vrůnk*, jak mě vedle sebe vede hlouběji dovnitř.

Mám oči sklopené, zdráhám se zjišťovat, k čemu tohle skladiště nakonec slouží. Cítím, jak se na mě upírá třpytivé souhvězdí očí, a připadá mi, že slyším dýchat mnoho lidí.

„Tamhle nahoře máte postel,“ ozve se sestra a já se musím podívat, kam to ukazuje.

Po celém obvodu zdí stojí patrová kovová lůžka naskládaná na sebe jako palety se zbožím, bizarní konstrukce jako ze stovebnice Merkur přišroubovaná přímo k cihlové zdi. Lůžka stojí dvanáct pater nad sebou, přičemž každá přihrádka představuje hnízdečko bílých prostěradel a světlehnědých přikrývek. Pár těchhle lůžek je prázdných, ale velmi málo. Takřka každý obdélníkový kout obsahuje lidskou bytost ve vodorovné poloze – muže, ženu nebo dítě, zastrčené jako *poste restante*. Někteří už leží zády ke mně, s rozčuchanými vlasy napůl zabořenými pod ložním prádlem. Většina jich ale ze všech výšek a rohů místnosti nezaujatě hledí a mrká přímo na mě.

Stará sestra ukazuje na prázdnou postel, jedenáct lůžek od země, kam se dostanu jen po železném žebříku po straně palandové věže. V rozpacích se po ní podívám; sám nevím, jestli se jí odhodlám svěřit, že se bojím výšek.

Sevře tenké suché rty a vykouzlí na tváři něco jako úsměv. Pak energicky mávne prsty nahoru.

„Tady nikdo nepadá,“ informuje mě. „Tohle je Bezpečný dům.“

A obrátí se a odejde, *vrůnk, vrůnk, vrůnk*.

Lezu po žebříku do své postele. Cestou nahoru cítím, jak můj postup sleduje velká spousta lidí, a ne jen zdálky, ale že mě zblízka, z bezprostřední vzdálenosti pozorují obyvatelé všech deseti lůžek, kolem nichž prolézám. Zpola ve stínu, zpola osvětlení paprsky ostrého světla se zvedají na loktech nebo jen otočí hlavu na polštáři a prázdnýma očima mi zírají do tváře, jak stoupám. Zírají bez rozpaků, bez milosti, z textu na mém tričku čtou, co jen stihnou, anebo hodnotí moje tělo, když se vleču nahoru jen pár centimetrů od jejich nosů. Někteří ale taky zírají bez jediné jiskřičky skutečného zájmu. Jsem událost, fyzikální jev, ke kterému dochází na přičkách žebříku přišroubovaného k jejich vlastní pryčně. Aby mě přehlíželi, muselo by se najít něco zajímavějšího, ale nic tu není. Takže mlčky a apaticky civí; jejich pohled je hluboký jako studna.

Muži i ženy si tu bez rozdílu všichni nechali trička na těle jako bílé bavlněné noční košilky. Letmo zahlédnu jména a věk a jedno dvě slova z historie, bez zbytku jsou ale nepochopitelná. Ostatní šaty mají nacpané pod polštářem – kalhoty, sukně, ponožky, dokonce i boty, to vše jen na podložení tenkého polštáře v bavlněném bílém povlaku.

Dostanu se na palandu v jedenáctém patře a vlezu si dovnitř. Vskrytu si pod prostěradlem a přikrývkou sundám veškeré šaty krom trička a dám si je pod polštář jako všichni ostatní. Všimnu si, že nohy mám od špíny úplně černé, že kůže v podkolenních jamkách je posetá vyrážkou od toho, jak jsem příliš mnoho nocí prospal v mokřích džínách, a že mám genitálie malé jako děčko.

Prostěradlo je tak staré a často spravované, že se bojím, abych ho při uvelebování neroztrhl, ale přikrývka je

tlustá a měkká. Obalím se jí, přitáhnu si ji ke krku a zrovna se rozmýšlím, jestli si ji rovnou nepřetáhnu přes hlavu, když se ubikace ponoří do tmy.

S úlevou, že jsem konečně neviditelný, se odvážím vytáhnout hlavu z palandy a zadívám se na strop. Je skleněný, jak jsem si myslel: ohromné mozaikové tabule zabarveného skla, jímž doutnavě prochází nezřetelné a neostré měsíční světlo. Houpající se baterie zhasnutých zářivek, zavěšených mezi mnou a lidmi na druhé straně, se v černých intervalech noří ze vzduchu. Upírám pohled do příšeří a čekám, až se mu moje oči přizpůsobí. Jakmile se ale tak stane a já začnu rozeznávat bledá ramena a slabounké svíčky otevřených očí, odvrátím se. Nevím, co jsem čekal, že uvidím, nebo co jsem očekával, že ucítím, ale tahle stinná věžovitá lešení, tyhle vrstvy skrytých těl a tváří jako světlušky v mém srdci nevzbuzují ani úžas, ani lítost. Ta lhostejnost mě zahanbuje, nebo si aspoň představuju, že by měla, a tak se svědomitě pokouším cítit *něco*. Po jistém úsilí usoudím, že cítím vděk, anebo aspoň absenci úzkosti nad tím, že tu všichni jsme na noc, přidělení na svá místa. Od té doby, co jsem se stal nezvěstným, jsem často snil s otevřenýma očima o tom, jak půjdu do vězení, ale dar toho útulku pro surovce si přirozeně není snadné zasloužit. Ať už člověk spáchá jakýkoli zločin, svět po vás pořád chce, abyste dál hráli s ním. I vrahy navštěvují manželky a děti.

Složím hlavu zpátky na polštář, docela opatrně, abych si neshodil boty na podlahu o mnoho poschodí níž. Sestra ovšem měla pravdu: sám se pádu nebojím. Obdélník z oceli a drátu, na němž ležím, mi připadá stejně bezpečný jako země. Uvolním se.

Nade mnou se v kovové síti pod tlakem těžkého těla prověšuje další matrace. Natáhnu ruku a dotknu se matrace a kovu, který ji drží, velmi zlehka, jen abych měl co